

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. III. De Refectiuncula.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

usque ad tempora D. Th., qui vixit anno 1270., ut videre est 2. 2. quaest. 147. art. 7. Nunc vero communis usus fidelium fert, ut comedatur ad meridiem; Ita tamen ut licitum sit ulterius differre, cum sic rigorose jejunetur; anticipare autem notabiliter sine causa non liceat.

Existimo tamen cum Laym., Filiuc., Bonac., Lessi., & aliis apud Dian. part. 1. tract. 9. resol. 26., quod esset tantum veniale, immo ne veniale quidem, si cum causa refectio anticiparetur; verbi gratia, ob iter, aut urgens negotium. Quare falsum videtur, quod docet Sanch. disp. 53. horam comestionis ita pertinere ad essentiam jejunii, sicuti pertinet abstinencia a carnibus: Falsum etiam est, dari aut praecipuum, aut consuetudinem graviter obligantem ad non anticipandam comestionem ante meridiem, ut putant Fagund., Sanch., Navar., Azor. apud Trull.: Quia tamen meridies computandus est modo morali, non astronomico, ideo Trull. cum Villalob. patat, praeciso ullo privilegio horam competentem comedendi die jejunii absque ullo peccato esse per horam circiter ante meridiem; quia parum a meridie distat, & pro meridie computari potest.

ARTICULUS III.

D Refectiuncula.

- I. *Varie opinantur Doctores circa quantitatem cibi in Refectiuncula; Omnium benignissima, & usu recepta opinio est, quod ea sit octo unciarum.*
- II. *In pervigilio Nativitatis Domini refectiuncula potest esse duplo major; & in iis Regionibus, ubi est consuetudo sumendi triplo majorem, immo etiam in vigilia Paschatis,*

& Pentecostes servari illa licite potest.

III. *Num possit in refectiuncula sumi exigua pars piscis majoris?*

IV. *Licetne sex uncias panis cum duabus unciis liquoris amygdalini coquere, & sumere pro jentaculo?*

V. *Num liceat sine causa coenulam sumere mane, rejecta in Vesperas cena?*

VI. *Non licet diluculo jentaculum sumere, & ad meridiem, seu ad Vesperas canare.*

I. **L**icitum esse vespertinum jentaculum nemo dubitat, cum consuetudine introductum sit; Et quamvis probabile sit introductum fuisse ex necessitate, vel ne potus vespere noceret, nunc tamen licitum est etiam sine necessitate, aut voluntate bibendi illud sumere, etiam causa alendi corpus.

Quaeritur tamen primo; Quantum cibi possit in refectiuncula sumi?

Respondeo, omnes convenire, quod debeat esse modica quantitas: Variant tamen in ea assignanda. Graff. permittit tres uncias. Homob. quatuor; Villalob. sex; Alii vero cum Joan. Sanch. volunt variam esse pro varietate personarum, itaut plus liceat infirmis, provecioribus aetate, nobilibus viris assuetis pluribus epulis, necnon degentibus in Regionibus frigidioribus, defatigatis, &c., quam reliquis. Alii cum Filiuc., Reginald. assignant quartam partem cenae ordinariae uniuscujusque. Omnium autem benignissima opinio videtur esse illa Fagund., & Suar. apud Dian. loc. cit. resol. 1., & quae in consuetudine est apud Nos, quod octo unciae ab omnibus sumi possint; talis enim mensura univrsim excedit quartam partem cenae ordinariae; quis enim vespere comedat plerumque ultra triginta duas uncias?

II. Ve-

II. Verum in vigilia Nativitatis Domini duplo major (ideſt ſexdecim uncia) permittitur, etiamſi venerit in Sabbato quatuor temporum: Quamvis Petrus de Cenedo apud Dian. loc. cit. reſol. 35. putet poſſe ſumi in tali pervigilio quantum liberit ex fructibus, & dulciariis in iis Provinciis, ubi eſt talis conſuetudo. Et ſane colatiuncula iſthæc, cum præciſe ex vi conſuetudinis permittatur ejus quantitas, ſicut etiam qualitas ciborum, non aliunde metienda eſt, quam a conſuetudine uniufcujuſque loci, ut bene notat Bonac., Leſs., Tolet. Hinc quamvis invenias apud Sanc. in Opus. dub. 26. poſſe ſumi in vigilia Nativitatis cenulam triplo majorem ſolito, eo quod talis ſit uſus timoratorum etiam religioſorum; talis tamen opinio non eſt ſequenda, ubi non viget talis conſuetudo: Et eadem ratione in vigilia Paſchatis, & Pentecoſtes poteſt ſumi reſectiuncula duplo major in iis locis, ubi eſt talis conſuetudo, quæ ſane apud noſtrates non extat.

III. Quæritur ſecundo; Quænam qualitas ciborum in reſectiuncula permittatur?

Reſpondeo, Dianam pluribus in locis, præſertim part. 1. tract. 9. reſol. 1. acriter invehi contra illos, qui docent in reſectiuncula attendendam eſſe ſolam quantitatem, non qualitatem ciborum, oſtenditque conſuetudine, & auctoritate Doctorem permitti ſolum cum modico pane aliquos fructus, vel dulciaria, aut ad ſummum ex Laym., & Azor. aliquem piſciculum; Unde expreſſe inferit locutum fuiſſe ſine ratione, & fundamento contra communem Doctorem ſententiam Bonac. de Legibus diſp. ult. punct. 3., dum aſſerit in ſerotina collatione non tam cibi qualitatem, quam quantitatem attendendam; Additque omnes Theo-

logos tam ſuæ, quam noſtræ Religionis ab ipſo conſultos uno ore clamitare, qualitatem cibi in reſectiuncula frangere jejunium. Verum Bonac. de Jejun. quæſt. 1. punct. 3., Cajet., Sot., aliique apud Dian. part. 9. tract. 6. reſol. 8. cum Tambur. probabiliter putant, poſſe ſumi octo uncias ex pane, & piſcibus ſale coctis; nec non ex pultibus, ſeu mineſtris. Immo permittunt etiam aliquid caſei illi, cui permittuntur lacticia. Excludunt autem ova, utpote magnæ ſubſtantia, & nutritionis, & ex diametro oppoſita jejunio: Contra vero, quia non eſt certum conſuetudinem ſumendi jentaculum introductam eſſe ſub hac ſtricta neceſſitate, ut non poſſit niſi panis cum fructibus, aut herbis comedi, ideo etiam piſces ſale cocti, & mineſtræ permitti poſſunt, dummodo cum pane quantitatem debitam non excedant. Certum enim eſt, jentaculum ſumi poſſe; dubium vero, an hi cibi ſubſtantiales ſint excluſi? Igitur prævalet libertas illos aſſumendi. Sic diſcurrit Tambur., cujus ſententiam non amplecterer, niſi putarem conſuetudinem jam introductam, ut etiam exigua parte piſcis majoris, ut loquitur Bonac. loc. cit., non tamen ovis in reſectiuncula cum pane veſci poſſimus in debita quantitate octo unciarum: quam ſi quis parum excederet, addendo unam, vel alteram unciam, ex Filliuc., Leand., & aliis apud Dian. loc. cit. reſol. 15. nonniſi venialiter peccaret propter parvitatem materiae ſuperaddita, dummodo alias eodem die parvitatem materiae non ſumpſerit.

IV. Dubium eſt, An poſſit etiam quis panem, aut fabas in quantitate debita coquere in aqua, vel liquore amygdalino, & ſic ſumere pro jentaculo?

Negant communiter cum Filliuc. apud Tambur.; quia aqua illa non re-

retinet amplius rationem potus, sed propter coctionem ex illa, vel pane, vel fabis fit cibus solidus, seu pulmentum, quod deinde excederet quantitatem debitam. At Leand. quæst. 35. cum Pelliz., & Escob., & Dian. part. 10. tract. 14. resol. 58. ex Rochaful, Vival., Pasqualig., necnon Tambur. ex Bos. sect. 4. de Jubilæo casu 18. putat id posse permitti; quia revera illa aqua semper remanet vehiculum alimenti, nihilque addit ad substantiam nutritionis, & ea coctio solum reddit cibum magis stomacho convenientem; Quare sicut sumi potest panis vino infusus, ita etiam panis aqua, vel alio liquore coctus. Horum tamen sententia scienda est, non sequenda, utpote communiter rejecta; nisi in casu necessitatis, aut nimie lassitudinis, quando præstat sententiam hanc sequi, quam ex impotentia jejunium frangere.

V. Quaritur ultimo; Quanam hora sumi possit refectiuncula?

Respondeo, sub vespas, seu ante cubitum sumi posse juxta consuetudinem: Azor., & Fagund. apud Dian. part. 1. tract. 9. resol. 33. putant esse mortale sine necessitate illam sumere meridie, rejecta in vespas refectiuncula; quia cum vespertina tantum refectiuncula ex consuetudine permittatur, non matutina, qui mane illam sumeret, frangeret jejunium. Communius tamen docent, id tantum esse veniale; quia non variatur substantia jejunii, variando circumstantiam hujus cænulae. Tambur. demum ex Joan. Sanch. putat omnino licere, etiam sine causa; quod tamen non approbo. Illud certe licitum est, omissa refectiuncula, cœnam ad vespas differre.

VI. Sicut autem communiter docent esse saltem veniale refectiuncula notabiliter ante meridiem anticipare sine causa, quia aliqua deordinatio

est tam cito ad prandium accurrere; quando ceteri se continent; ita a fortiori veniale est refectiuncula diluculo sumere, & deinde meridie, vel sub vespas cœnare; præsertim quia esset novam jejunii formam inducere.

ARTICULUS IV.

De Obligatione Jejunii, & non cooperandi cum aliis in illius fractione.

- I. Jejunium Quadragesimale non est de jure divino, sed jam inde ab Apostolis in Ecclesia præceptum.
- II. Consuetudine plura jejunia in Ecclesia introducta sunt, & plura abrogata. Num Regulares teneantur ad jejunia consuetudine alicubi introducta?
- III. Quandonam frangens jejunium, ad quod ex pluribus titulis obligatur, plura peccata committat?
- IV. Num Franciscanus ad jejunia sue Regule obligetur ante vigesimum primum aetatis annum?
- V. Lex jejunii obligat etiam ad non cooperandum cum aliis in ejus fractione.
- VI. Num liceat invitare, ac offerre carnes parato jejunium frangere, non quidem absolute, sed sub conditione, quod velit omnino caribus vesci?
- VII. An peccent Caupones ministrando omnibus indiscriminatim carnes diebus esurialibus?
- VIII. Licite carnes ministrantur Infidelibus die jejunii, sicut pueris aetate rationis usum.

I. **N**otandum primo, obligationem jejunandi esse ecclesiasticam; si enim esset de jure divino, non posset tanta variatio fieri in cibus, aetate, tempore, exceptione, &c. nec consuetudo aliquid immutare potuit.